
ADVIES

Halftijdse monitoring van het Brussels gewestelijk actieplan ter ondersteuning van eenoudergezinnen

Aanvrager	Staatssecretaris Nawal Ben Hamou
Aanvraag ontvangen op	6 juni 2023
Aanvraag behandeld door	Commissie Diversiteit - Gelijke kansen - Armoede
Advies aangenomen door de Plenaire vergadering van	7 september 2023

Vooraf

In het Brussels Gewest zijn er bijna 65.000 eenoudergezinnen, waarvan de overgrote meerderheid bestaat uit een vrouw die één of meer kinderen alleen opvoedt. De moeder of vader aan het hoofd van een eenoudergezin moet alle verplichtingen en taken van het gezin op zich nemen en de financiële lasten van het huishouden dragen. Deze gezinnen kampen met heel wat moeilijkheden en lopen vier keer meer risico op armoede dan andere gezinnen. Ten overstaan van deze zorgwekkende bevinding heeft de Brusselse regering zich ertoe verbonden om een specifiek actieplan voor eenoudergezinnen op te stellen, en in het bijzonder voor alleenstaande vrouwen met kinderen, in een geest van overleg met de actoren van de verenigingssector die deze gezinnen bijstaan.

Dit plan werd op 15 juli 2021 goedgekeurd en stelt 31 concrete maatregelen voor op basis van 5 pijlers voor gewestelijke actie:

- 1) Informeren, opleiden en sensibiliseren;
- 2) De toegang tot een kwaliteitsvolle woning;
- 3) Tewerkstelling en toegang tot beroepsopleiding;
- 4) Stedelijk beleid;
- 5) Mobiliteit.

Het doel van het plan is om een gecoördineerd en doeltreffend antwoord te bieden op de behoeften van eenoudergezinnen en in het bijzonder van alleenstaande vrouwen met kinderen. De ambitie is om zoveel mogelijk gewestelijke hefboomen te activeren om innovatieve acties te ontwikkelen om deze huishoudens bij te staan.

Het gaat om een transversaal plan dat gezamenlijk door de staatssecretaris voor Gelijke kansen, de minister voor Werk en de minister voor Klimaattransitie en Leefmilieu wordt aangestuurd.

Op 29 mei 2021 heeft **Brupartners** een bijdrage over dit actieplan uitgebracht (C-2021-007-BRUPARTNERS).

Dit plan is nu het voorwerp van een halftijdse monitoring, die ter advies aan Brupartners wordt voorgelegd.

Advies

Brupartners verduidelijkt dat in dit advies de vrouwelijke vorm gemeenslachtig wordt gebruikt. Volgens de laatste cijfers van het BISA voor 2022 worden in het Brussels Gewest immers 8.507 eenoudergezinnen door mannen geleid, tegenover 52.367 door vrouwen¹.

1. Algemene beschouwingen

1.1 Monitoring

Brupartners betreurt het dat hij niet bij de sturing van het plan werd betrokken, zoals was voorzien. Daarnaast was op de vergadering ter uiteenzetting van de evaluatie enkel het kabinet van de staatssecretaris aanwezig, terwijl het plan mede door de verschillende betrokken ministers wordt aangestuurd. Hierdoor was het helaas niet mogelijk om alle vragen vanwege de leden te

¹ [Huishoudens | BISA](#)

beantwoorden. **Brupartners** betreurt het ontbreken van één enkele bestuurder die verslag uitbrengt over de voortgang van alle maatregelen. Deze persoon, die een globale en transversale visie op de uitvoering van het plan zou hebben, is des te relevanter daar het om gedeelde prioriteiten gaat.

Zoals hij al in zijn advies van 29 mei 2021 heeft aangegeven, benadrukt **Brupartners** het belang van de monitoring van het plan en nodigt hij de regering uit om deze monitoring te centraliseren om ze zo eenvoudig en doeltreffend mogelijk te maken. **Brupartners** herhaalt zijn voorstel om « een specifieke cel op te richten voor de coördinatie en de opvolging van de acties die uiteindelijk zullen worden aangenomen, en om deze jaarlijkse opvolging toe te vertrouwen aan het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen ». **Brupartners** herhaalt ook zijn voorstel om een « referentiegroep » van vrouwelijke technische deskundigen op te richten. Om deze monitoring eenvoudiger en duidelijker te maken, stelt **Brupartners** daarnaast voor om de acties te groeperen per type (sensibilisering, opleiding, wet- of regelgevende wijzigingen, projectaanvragen, ...).

Tot slot dringt **Brupartners** erop aan dat de uitvoering van de verschillende maatregelen door een resultaatsverplichting zou worden gewaarborgd en dat elke minister derhalve verantwoordelijk zou worden gehouden voor de maatregelen van het plan die onder zijn of haar bevoegdheden vallen.

1.2 Coördinatie van het beleid ten gunste van eenoudergezinnen

Brupartners dringt erop aan dat er binnen de regering zelf een geïntegreerd en gecoördineerd beleid zou worden gevoerd om eenoudergezinnen te ondersteunen.

Daarnaast nodigt **Brupartners** uit tot een coördinatie met de andere machtsniveaus om zo over een coherent beleid te beschikken, zoals hij dit al in zijn advies van 2021 had verduidelijkt.

Hoewel een aantal maatregelen in samenwerking met gemeentelijke overheden wordt geïmplementeerd, betreurt **Brupartners** het ontbreken van banden met de andere Gewesten en het gebrek aan ambitie om te wegen op de federale maatregelen, die nochtans een zeer reële impact op het doelpubliek hebben.

Ook ziet **Brupartners** geen duidelijke banden tussen de maatregelen van het plan ter ondersteuning van eenoudergezinnen en de andere plannen van de regering. In het bijzonder nodigt **Brupartners** de betrokken ministers uit om een verband te leggen tussen het plan ter ondersteuning van eenoudergezinnen en het Brusselse plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen. De ministers die verantwoordelijk zijn voor het plan ter ondersteuning van eenoudergezinnen worden verzocht hun verschillende acties te onderzoeken in het licht van de problematiek van geweld tegen vrouwen en om, zo nodig, deze dimensie erin op te nemen.

1.3 Budget

In zijn advies van 2021 vroeg **Brupartners** om kennis te kunnen nemen van de budgetten die voor elk van de maatregelen van het plan zijn voorzien, alsook van de herkomst ervan (eigen budgetten, andere plannen die al zijn goedgekeurd of zullen worden goedgekeurd, ...). **Brupartners** vroeg tevens om een bijkomende financiering, ook op meerjarige basis, voor verenigingen die zich voor eenoudergezinnen inzetten.

Brupartners staat positief tegenover de budgettaire vermeldingen met betrekking tot de meeste maatregelen in de tussentijdse monitoring. **Brupartners** dringt er niettemin op aan dat er precieze begrotingsindicatoren zouden worden vermeld.

Brupartners verheugt zich eveneens over de financiering van een aantal verenigingen, waarvan sommige op terugkerende basis. **Brupartners** wil er echter op wijzen dat het voor verenigingen moeilijk is om voornamelijk via het mechanisme van de projectaanvragen te worden gefinancierd. Dit mechanisme brengt immers vaak een zeer zware administratieve last met zich mee, met onzekere resultaten. Kwaliteitsvol verenigingswerk bij kwetsbare personen vereist een minimum aan stabiliteit en werkzekerheid voor werkneemsters en werknemers, wat meerjarige financiering kan bieden.

1.4 De realiteit van eenoudergezinnen

Brupartners is van mening dat de genomen maatregelen niet altijd in overeenstemming zijn met de realiteit van eenoudergezinnen. Wat bijvoorbeeld de valorisatie van vervoermiddelen betreft, dient er rekening mee te worden gehouden dat deze gezinnen veel gebruik maken van het openbaar vervoer en dat de fiets een minder gebruikt vervoermiddel is. Het gebruik van het openbaar vervoer dient derhalve in de eerste plaats te worden gefaciliteerd.

Daarnaast betreft **Brupartners** het dat de communicatie niet doelgericht genoeg is en geen rekening houdt met de digitale kloof, die vooral eenoudergezinnen treft. **Brupartners** dringt erop aan dat de communicatiekanalen die voornamelijk door deze gezinnen worden gebruikt, doelgericht zouden worden ingezet.

1.5 Armoede

Het grootste risico voor eenoudergezinnen is dat ze in armoede vervallen. Hoewel het plan dit risico duidelijk heeft geïdentificeerd, worden er maar weinig maatregelen uiteengezet, of zelfs maar uitgedacht, als antwoord op dit armoederisico. **Brupartners** nodigt de regering uit om de meeste maatregelen op dit armoederisico te heroriënteren en om, zo nodig, sommige maatregelen opnieuw te kalibreren zodat ze een echte impact zouden hebben. Een dergelijke oefening zal het risico van cosmetische maatregelen zonder effect voorkomen. **Brupartners** vindt het van essentieel belang dat er een echte globale strijd tegen armoede zou worden gevoerd.

Eén van de oorzaken van het risico op armoede is deeltijdwerk, dat vaak absoluut noodzakelijk is omwille van de gezinslasten. **Brupartners** roept de regering op om alle maatregelen te bevorderen om eenoudergezinnen te ondersteunen, zodat ze toegang zouden krijgen tot voltijds werk, en om deze indicator te gebruiken om deze maatregelen te evalueren.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Actie 1

Brupartners betreurt het dat de geplande brochure er niet is gekomen. De website is ontoereikend ten aanzien van de digitale kloof waarmee eenoudergezinnen te maken hebben.

2.2 Acties 3 en 5

Met betrekking tot acties 3 en 5 betreft **Brupartners** dat er enkel een eerstelijnsopleiding en geen oprichting van een werkgroep is gepland. Daarnaast moet het OCMW-personeel tijd kunnen vrijmaken voor de geplande opleiding. Hierop dient derhalve te worden toegezien. **Brupartners** ziet het verschil niet tussen acties 3 en 5 met betrekking tot het niet-opnemen van het recht en digitale armoede. In

het bijzonder nodigt **Brupartners** Minister belast met Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve Democratie uit om deze kwestie te verduidelijken.

2.3 Actie 8

Brupartners nodigt uit om zoveel mogelijk rekening te houden met de groep van de eenoudergezinnen. Deze groep moet zoveel mogelijk bewust worden gemaakt van het bestaan van OCR's en van de opleidingen die daar worden georganiseerd. Daarnaast zou bij de organisatie van deze opleidingen rekening moeten worden gehouden met de realiteit van deze gezinnen, zoals de tijdsdruk waaraan ze het hoofd moeten bieden.

2.4 Actie 12

Actie 12 beoogt de financiering van opleidingen voor de actoren van de huisvestingssector met betrekking tot de realiteit van eenoudergezinnen en om hun toegang tot huisvesting te vergemakkelijken. **Brupartners** steunt deze maatregel, die moet worden gezien als een eerste stap naar de integratie van het onderwerp eenoudergezinnen in de opleidingscursus van makelaars en publieke en private actoren van de huisvestingssector.

Brupartners steunt maatregelen ter bevordering van minder traditionele woonvormen, zoals cohousing en medehuur, die een oplossing kunnen bieden voor eenoudergezinnen, niet alleen op het gebied van huisvesting, maar ook als ondersteunings- en solidariteitsnetwerk. **Brupartners** roept de regering op om verder te gaan in deze richting, door bijvoorbeeld stedenbouwkundige regels aan te passen en actoren van de huisvesting hierbij meer structureel te betrekken.

2.5 Actie 21

Brupartners vraagt zich af hoe deze maatregel in de praktijk kan worden gebracht en wijst erop dat digitale armoede vaak ertoe leidt dat deze kwetsbare groep zijn rechten niet opneemt.

2.6 Actie 26

Brupartners herhaalt dat het van belang is om een voldoende en betaalbaar aanbod van kinderopvangplaatsen te ontwikkelen. Dit is een fundamenteel element voor het leven van eenoudergezinnen, in het bijzonder in het kader van de toegang tot de arbeidsmarkt.

Daarnaast vraagt **Brupartners** dat het Gewest leegstaande of onderbenutte gebouwen waarvan het eigenaar is, beschikbaar zou kunnen stellen voor kinderopvang of onderwijs, om zo het tekort aan kinderopvangplaatsen en schoolgebouwen te ondervangen.

Brupartners wenst er ook op te wijzen dat er in het kader van het Plan Cigogne 2021-2026 om bijkomende opvangplaatsen in Wallonië en Brussel te creëren, zeer weinig projecten op het niveau van het Brussels Gewest werden ingediend. **Brupartners** vraagt de Brusselse regering (Perspective) om, in samenwerking met de Federatie Wallonië-Brussel, het Waals Gewest en het ONE, deze kwestie te onderzoeken om de redenen hiervoor te begrijpen en de nodige richtlijnen op te stellen zodat toekomstige projectoproepen een reële impact op het Brussels grondgebied zouden kunnen hebben.

2.7 Actie 29

Brupartners juicht het initiatief toe om eenoudergezinnen te sensibiliseren voor het gebruik van de fiets, maar herhaalt dat de toegankelijkheid en betaalbaarheid van het openbaar vervoer een prioriteit

moet zijn. **Brupartners** vraagt om een evaluatie van het gebruik van het openbaar vervoer door eenoudergezinnen te verrichten.

Brupartners is verbaasd over het budgettaire gewicht van deze actie in verhouding tot het plan als geheel en zou graag een uitsplitsing van de geplande budgetten willen hebben.

*
* *